

УДК 340.132.6

**КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ОСОБИ, ЯКА БАЖАЄ СТАТИ
АРБІТРАЖНИМ КЕРУЮЧИМ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОТОЧНОЇ І НОВОЇ РЕДАКЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВІДНОВЛЕННЯ
ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БОРЖНИКА АБО ВИЗНАННЯ ЙОГО
БАНКРУТОМ»**

Єнгоян С. А.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, м. Сімферополь, Україна

У науковій статті розглядаються проблеми нововведень в Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Особливу увагу зосереджено щодо кваліфікаційних вимог до особи яка бажає стати арбітражним керуючим.

Ключові слова: арбітражний керуючий, банкрутство, кваліфікаційні вимоги, закон.

У сучасних умовах розвитку економіки в нашій державі стрімко набуває надзвичайної актуальності правовий статус центральної фігури процедури банкрутства–арбітражного керуючого (розпорядника майном, керуючого санацією, ліквідатора). Адже саме на нього Закон покладає ключову функцію –здійснення безстороннього і антикризового менеджменту на підприємстві із збереженням балансу між інтересами кредиторів та боржника на шляху відновлення платоспроможності останнього. Прагнення України стати членом Європейського Союзу, адаптація та реформування національного законодавства до міжнародних стандартів і правил призвело законодавця і до реформування сфери банкрутства шляхом прийняття у новій редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Цей законопроект передбачає низку нововведень. Одним з них є більш жорсткі вимоги до особи, яка бажає стати арбітражним керуючим, у порівнянні з чинною редакцією. Однак реалізація деяких вимог у практичній діяльності є сумнівною.

Метою даної статті є науковий аналіз кваліфікаційних вимог до особи, яка бажає стати арбітражним керуючим, передбачених чинним законодавством і новою редакцією Закону про банкрутство.

Для досягнення поставленої мети необхідне виконання наступних завдань:

- проаналізувати кожну з вимог до особи, яка бажає стати арбітражним керуючим;
- виявити недоліки нової редакції щодо розглянутого питання;

- запропонувати шляхи вдосконалення норм законодавства про банкрутство.

Поточною редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» визначено статус арбітражного керуючого і вимоги до особи, яка бажає стати арбітражним керуючим. На відміну від нової редакції Закону, в якому є окремий розділ, присвячений арбітражному керуючому, і складається з двадцяти двох статей, в чинній редакції Закону положення щодо статусу арбітражного керуючого розкидані по всьому нормативно-правовому акту.

Отже, в поточній редакції Закону про банкрутство закріплено, що арбітражним керуючим може стати фізична особа–суб'єкт підприємницької діяльності, що володіє спеціальними знаннями, яка не є незацікавленим стосовно боржника та кредиторів [1].

Згідно з новою редакцією Закону, до арбітражного керуючого пред'являються більш високі вимоги. Розглянемо кожне з них.

1. Наявність громадянства України. Включення цієї вимоги є, на мій погляд, позитивним. Особливо гостро зазначена вимога буде відчутно у випадках управління державним підприємством, оскільки управління державною власністю не повинно бути довірено іноземним громадянам. В іншому випадку може виникнути загроза національній безпеці країни.

2. Наявність повної вищої юридичної або економічної освіти. Нова редакція конкретизує, що вища освіта має бути повним, економічним або юридичним, тобто передбачає наявність освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» або «магістр», як передбачено Законом України «Про вищу освіту» [3].

3. Наявність стажу роботи за спеціальністю не менше трьох років або одного року на керівних посадах після отримання повної вищої освіти. Вимоги нового Закону «Про банкрутство» щодо стажу роботи обмежені. Законодавцю слід було б доповнити викладену норму можливістю такого стажу роботи в суміжних областях, наприклад, педагогічної, на державній службі і т.п. Це дозволило б висококваліфікованим фахівцям, які не мають конкретного юридичного або економічного стажу роботи, стати арбітражними керуючими і на належному рівні виконувати свої обов'язки.

4. Проходження навчання і стажування протягом 6 місяців. В порядку, встановленому державним органом з питань банкрутства. Це нова вимога, якого немає в чинному Законі. Неясно, 6 місяців–це сукупний термін або ж цей термін відноситься тільки у стажуванні. Необхідно законодавчо встановити окремо для стажування і для навчання конкретні терміни їх проходження.

Слід констатувати той факт, що стажування кандидат повинен проходити у арбітражного керуючого. Однак законодавство не обтяжує арбітражних керуючих обов'язком приймати на стажування осіб, які бажають у майбутньому отримати свідоцтво арбітражного керуючого і не встановлює правила проходження такого стажування. Ця норма залишиться декларативною доти, поки не буде розроблено механізм її реалізації.

5. Володіння державною мовою. На наш погляд, дана вимога є доречним. Однак є деякі нюанси. Доцільною була б наступне формулювання: «володіння українською мовою на рівні, достатньому для ведення професійної діяльності». Зазначений рівень–це рівень, достатній для усного професійного спілкування, ведення документообігу на українській мові. Цей рівень повинен бути визначений шляхом

пред'явлення офіційного документа, що підтверджує володіння мовою. Для цього також необхідно закріплення механізму реалізації норми на рівні законодавчого або підзаконного акту.

6. Задача кваліфікаційного іспиту. Вимога про складання кваліфікаційного іспиту не викликає жодних сумнівів, оскільки воно підтверджено і деталізовано в підзаконному нормативному акті Міністерства юстиції України та нової редакції Закону про банкрутство [2]. Сама ідея кваліфікаційної атестації є, з моєї точки зору, абсолютно логічною. Атестація є підтвердженням готовності особи до «входу в професію», свого роду «знаком якості». Аналогічна процедура є і у нотаріусів, і в адвокатів.

7. У новій редакції Закону про банкрутство скасований статус підприємця для арбітражного керуючого. Згідно зі змінами, які планується внести до Податкового кодексу України, арбітражний керуючий буде самозайнятою особою, яка веде незалежну професійну діяльність [5]. Можна відзначити як плюси, так і мінуси такого нововведення.

Позитивним є те, що діяльність арбітражного керуючого є публічною, так само як діяльність нотаріусів, адвокатів, суддів, і спрямована, в першу чергу, на досягнення суспільно корисного результату. Матеріальне заохочення є формою оплати його діяльності. А діяльність підприємця спочатку спрямована на систематичне отримання прибутку. Тобто, в першому випадку, превалює публічний інтерес, а в другому – приватний. Також визнання арбітражного керуючого суб'єктом незалежної професійної діяльності поставить його по авторитету в один ранг з судьями, нотаріусами, адвокатами, що дозволить підвищити цінність і повагу до професії в суспільстві.

Мінус у тому, що відповідно до Податкового кодексу України, арбітражний керуючий як самозайнята особа зможе використовувати в своїй діяльності не більше 4-х чоловік в якості найманих працівників. Часто арбітражні керуючі ведуть більшу кількість процедур банкрутства, що вимагає значної кількості помічників. Обмеженість у кількості залучених помічників веде або до великого навантаження на арбітражного керуючого та неякісному проведенню процедур, або до пошуку інших способів залучення більшої кількості працівників з метою виходу з ситуації. Тому, думаємо, необхідно внести в НК України відповідні зміни.

8. Страхування відповідальності арбітражного керуючого. Страхування професійних ризиків арбітражного керуючого (розпорядника майном, керуючого санацією, ліквідатора) здійснюється арбітражним керуючим протягом трьох робочих днів з дня внесення до Єдиного реєстру арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) України запису про надання йому права на провадження діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора). Здійснення діяльності арбітражного керуючого без договору страхування ризиків його діяльності забороняється. Законодавець також встановив мінімальний розмір щорічної страхової суми, який становить триста мінімальних розмірів заробітної плати, встановленої на початок року [2].

9. Можливість використання печатки та посвідчення.

Згідно з новою редакцією Закону арбітражний керуючий має посвідчення та печатку, опис і порядок використання яких встановлюється державним органом з питань банкрутства. Дійсно, як суб'єкт незалежної професійної діяльності арбітраж-

ний керуючий повинен мати особисту печатку. На практиці керуючий і раніше використовували друк в свій діяльності, але як печатку підприємця. З відміною вимоги про підприємництво для арбітражних керуючих таке використання перестало бути можливим. Звичайні фізичні особи в Україні не можуть мати печатку, крім самозайнятих осіб. Тому виникла необхідність законодавчого закріплення можливості використання печатки арбітражного керуючого як суб'єкта професійної діяльності. Оскільки діяльність арбітражного керуючого є публічною та суспільно корисною, вважаємо доцільним використання на печатках і бланках арбітражного керуючого Державного герба України. Для цього необхідно внести відповідні поправки в Закон України «Про Державний Герб України» та нову редакцію Закону про банкрутство [6].

Провівши науковий аналіз чинного законодавства про банкрутство та нової редакції можна зробити висновок про те, що законодавцю слід переглянути деякі положення щодо вимог, які висуваються до особи, яка бажає стати арбітражним керуючим. Деякі з розглянутих вище норм необхідно, на мій погляд, деталізувати шляхом прийняття підзаконних нормативно-правових актів, а щодо інших – внести відповідні зміни до положень деяких законодавчих актів.

Список літератури

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992 – редакція від 04.11.2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
2. Проект Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992 – редакція від 18.01.2013: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed20130118>.
3. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14/ed20121018>.
4. Мін'юст України. Роз'яснення. Новели в законодавстві щодо підготовки арбітражних керуючих.; від 27.04.2012 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0011323-12>.
5. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20121119>.
6. Закон України «Про Державний герб України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2137-12>.

Енгоян С.А. Квалификационные требования к лицу, которое желает стать арбитражным управляющим: сравнительная характеристика текущей и новой редакции Закона Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом» / Енгоян С.А. // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2012. – Т. 25 (64). №2. С. 311-314.

В научной статье рассматриваются проблемы нововведений в Закон Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом». Особое внимание сосредоточено относительно квалификационных требований к лицу, желающему стать арбитражным управляющим.

Ключевые слова: арбитражный управляющий, банкротство, квалификационные требования, закон.

Yengoyan S. Qualifying demands of a person who is determined to become an arbitration administrator: comparative analysis of current and new amendments to the law of Ukraine «About the re-establishment of solvency of a debtor or bankruptcy» / S. Yengoyan // Scientific Notes of Tavrida National V.I. Vernadsky University. Series: Juridical sciences. – 2012. – Т. 25 (64). №2. P. 311-314.

The problems of innovations into the law of Ukraine «About the re-establishment of solvency of a debtor or bankruptcy» are considered in this article. Special attention is paid to relatively qualifying demands of a person, who is determined to become an arbitration administrator

Key words: arbitration administrator, bankruptcy, qualifying demands, law.